

Tiszadobi pillanatképek a 18–19. századból ^[1]

Tiszadob utolsó négy század esztendejének története szorosan egybefonódott az Andrássy családdal. Birtoklásuk kezdete óta, bármelyik ágról is beszélünk, különös figyelemmel viseltettek dobi birtokaik iránt. Bár huzamosabb ideig – egy-egy kivételtől eltekintve – nem éltek, tartózkodtak a településen, a Tisza kanyarulatai, későbbi holtágai között megbúvó kúriáik, kastélyaik mindig a nyugalmas visszavonulás menedékei voltak számukra. Az írás a rendelkezésre álló forrásokat megszólaltatva a tiszadobi Andrássy uradalmak gazdálkodását és társadalmát szeretné közelebb hozni az olvasóhoz.

Bevezető

Tiszadob település a 14. században átkelő- és vámszedő hely volt a Tiszán.[1] 1567-ben 32 portából állt, ekkor a tokaji várhoz volt rendelve.[2] Mohács után, a zavarosabb időkben feltehetően egyszerre több birtokosa is volt a településnek, a Gutkeled-Monaky-Dobyak 1654-ig, valamint a Báthoriak ecsedi ága is 1588-tól 1624-ig. A Bocskai-féle szabadságharcban nyert hajdúvárosi szabadalmakat a vármegye 1634-ben megvonta. A 18. század elején *Asprament grófné (II. Rákóczi Ferenc* nővére) a birtokos, aki előbb *Bánffy Györgynek* zálogba, majd 1746-ban *Károlyi Ferencnek* végleg eladta a birtokot. 1714-ben 31 nemes élt a településen.

Az első Andrássy, Károly, a rendelkezésre álló források szerint 1741-ben jelent meg a településen mint birtokos. Ekkor a község lakossága 250 fő, közülük 12 nemes, 43 nem nemes származású családfő volt. A 18. század utolsó felében a lélekszám 250 és 360 között ingadozott. 1817-től a település országos vásártartási joggal bíró mezővárossá vált. Ez adhatta meg aztán a lökést a 19. századi gazdasági és társadalmi fejlődésnek. Ennek nyomán a lakosság számát folyamatosan emelkedett, 1800-ban 1283 fő, 1851-ben pedig már 2446 fő élt a településen.[3] A városossá válás és a vásártartási privilégium zsidó kereskedők letelepülését is elősegítette, számuk a 19. század derekára már 67 fő volt.[4] A 18. századot megelőzően is a rendiség a társadalmat hierarchikusan tagolta, adott csoporthoz való tartozás pedig a föld használatának mékintéjével volt szoros kapcsolatban.[5]

A feudális gazdaságban a paraszti népesség jobbágyként vagy zsellérként a föld tulajdonjogával nem rendelkezhetett, hanem a földesura (aki lehetett helyben lakó vagy attól távol élő nemes, de akár egy egyházi szervezet vagy maga a király is) tulajdonában levő telken gazdálkodhatott. A jobbágy telke általában szántóból és rétből állt, valamint saját házhelyéből és az ahhoz tartozó kertből. Ezek használatáért viszont szolgáltatásokkal tartozott. A szolgáltatások mértéke az 1767-es Mária Terézia-féle úrbérrendezés teljesben változó mértékű lehetett. Szerződés vagy korábbi szokásrend alapján álltaik egy részével vagy saját maguk által végzett munkával (robottal), terményeik bizonyos hányadával (*naturáliákkal*), pénzjáraddékkal tartoztak a földjük tulajdonosának.[6]

A főnemesség Magyarországon, a török háborúkat követő közigazgatási és politikai konszolidációt követően, csak a 18. század közepétől építette ki nagybirtokgazdaságait. A földhöz való kapcsolatban, a birtoklás, földhasználat és tulajdonlás rendszerében az uradalom, a nagybirtok volt az a keret, melyben a termelés és elosztás egysége, illetve akár a társadalom totalitása egyszerre jelenhetett meg, Kaposi Zoltán szavaival élve „reciprocitív és redistributív” kapcsolatban.[7] Földrajzi okok miatt elsősorban az ország nyugati és északi, valamint a Duna mentén elterülő uradalmak voltak kedvezőbb piaci helyzetben.[8]

A 18. század közepére Magyarországon is kialakult a nagybirtokok irányításának szervezete, amely az uradalmakat működtette. Ez a szervezet a helyi mezőgazdasági feladatoktól kezdve az igazságszolgáltatási, pénzügyi, közigazgatási feladatokat is ellátta. A szervezet különböző szintjein uradalmi alkalmazottak dolgoztak, akik feladata a közép- és hosszútávú tulajdonosi tervek kivitelezésén túl a mindennapi ügyek (az aktuális idénymunkáktól az állattápolásig, a könyveléstől a kifizetésekig) felügyelete volt. Az uradalmi igazgatás forrásait vizsgálva, a 19. századhoz közelítve egyre több adat áll a kutató rendelkezésére, míg a korábbi időkben származó adatok még kevésnek bizonyulhatnak egy részletesebb kép felvázolásához.[9]

1848-ig az uradalmi majorokban a jobbágyi robotszolgáltatások adták a munkaidő döntő részét. A forradalmat és szabadságharcot követően azonban a hitelfelvétel és a külső tőke bevonása mellett a bérmentés alkalmazása, a saját kezűleg birtok piacra termelése, esetleg a birtok teljes haszonbérbe adása vált jellemzőbbé.[10] A rendelkezésre álló dokumentumok szerint a tiszadobi Andrássy birtokok egy részének már 1814-től bizonyosan volt bérlője (másnéven *árendás*). A tiszadobi királyi haszonvételek (két kocsmának, mészárszéknek, tiszai várnak, egy pálinkafőző háznak és boltnak, továbbá a hozzá tartozó földeknek) bérlője ekkor *Hartstein Mór*, a Tiszadobon élő néhány izraelita vallású lakos egyike volt, aki már *Andrássy Lipóttal*, majd később Józseffel és Károlyival is folyamatos szerződésben állt, bizonyíthatóan 1842-ig.[11]

Úrbérrendezés Tiszadobon

A parasztságra nehezedő földesúri terhek aránytalansága, a szabad paraszti költözés korlátozása, a panaszos paraszti levelek megsokszorozódása miatt, továbbá az adózó és katonáskodó népesség felmérése céljából rendelte el *Mária Terézia* az úgynevezett úrbérrendezést 1767-ben. Az ország különböző régióiban ugyanis akár nagyobb különbségek is lehettek a terhekben. Az úrbérrendezés lebonyolítása nem elsősorban a korabeli viszonyok, hanem a megyei nemesség ellenállása miatt azonban igen lassan haladt.

Az úrbérrendezés időszakában több forrás is keletkezett, melyek segítségével pontosan leírható és megragadható egy-egy település, közösség korabeli állapota. A korabeli források közül egységük miatt kiemelkednek az ún. kilenc pontra (*ad novem puncta*) adott válaszok, melyeket az adott közösségből választott esküdtek adtak a vármegye kérdéseire. A vármegyei tisztségviselők az úrbéres népesség jogállását (örökös vagy szabadmeneteli), szolgáltatásait és terheit, a település gazdálkodására vonatkozó információikat egységes szempontok szerint jegyezték fel. Különös értéke a forráscsoportnak, hogy segítségükkel az úrbérrendezést megelőző állapot is megragadható.[12]

Tiszadobon az urbárium előkészítési folyamatában 1772 szeptemberében került sor a kilenc pontra adott válaszok összeírására.[13] A kérdések a következők voltak:

„I. Vagyon-e mostanság urbárium ezen helységnek? Ha vagyon, minémű az? Mennyi időtűi fogva hozattatott bé?

II. Ha urbáriumok nincsen, a jobbágyi köteleességet teszik-e contractus szerint mind a jobbágyok, mind a zsellérek? Mennyi üdeje már annak, hogy ezen bévett szokás kezdődött, avagy contractusra lépett ezen helység az földesurasággal? Nem, de nem ezen mostanyi urbárium, avagy contractusnak tétele előtt is voltak mások, és ha voltak, minéműek és mikor kezdődött ezen mostanyi szokásban lévő köteleességnek praestatioja?

III. Ahol urbáriumok, avagy contractusok nincsenek, miből áll a jobbágyságnak és zsellérnek adózása és köteleessége, aki mostanság szokásban vagyon? Mikor és mi módon hozattatott bé azon köteleesség és adózás?

IV. Minémű haszonvételei vannak ezen helységnek és határájának? Avagy ellenben minémű károk szokták közönségesen érni ötöt és határját?

V. Hány és minémű hold szántóföldje és rétye vagyon egy egész házhelyes gazdnak és hány posonyi mérőt vehet egyik-egyik hold szántóföldjében? Nem, de nem a rétyén sarjút is kaszálhat?

VI. Minémű és hány napi munkát vitt egy gazda eddig végre és hány vonyó marhával? Es amidőn a robotra mentek és visszajöttek, beszámíltattott-e azon járás-kelésnek ideje is a napi számhoz?

VII. Adnak-e az itt való lakosok az földesuraságnak kilencedet? Ha adnak, minéműtermésbűi és javakból adják azt, s mennyi időtűi fogva? És vagyon-e a kilencedbéli adózás ezen nemes vármegyében más földesuraságnál is bévett szokásban? Ezenkívül más adózás fejében mit szokott ekkoráig egy-egy jobbágy adni esztendőnként az uraságnak, jelesül pedig ollatén akár készpénzbűi, akár más egyébbűi adatott adózás és ajándék mibűi álló volt?

VIII. Hány pusztá hely vagyon ezen helységben? Mennyi időtűi fogva, mi okbűi pusztultak el? És azon helyeket appertinentiájával együtt kik bírják?

IX. Ezen helységnek lakosai örökös jobbágyok-e, vagy nem?”

Az 1–3. kérdésre válaszul ezt nyilatkozták: „Ezen Tisza Dobb nevezetű Helységnek az mostani élő embereknek emlékezetitűl fogvást sem Urbariuma, sem Contractusa nem volt az Migos [Méltsóságos] Urasággal, hanem az mire kívántatott és minémű dolognak volt ideje, az Helyben lakó Uraság tisztjeitűl hajttak mindenfelé annak tellyesítésére.”

A községi haszonvételekkel kapcsolatban már hosszabban válaszoltak, sőt a válaszadók szűk hazájuk komplett természetrajzi és mezőgazdasági leírását is adták. A dobi határ három járásra volt felosztva. Mindhárom járás szántója rozst, árpat, zabot, kender és kevés tavasi búzát „középszerűen” termelt. Őszi búzát ekkor nem vetettek, mert nem is termett meg. A rétek kiterjedése elegendő volt a lakosoknak. Amennyiben az ár sokáig nem takarta a kaszálókat, úgy nem iszapodott túlságosan, és marhatartásra alkalmas szénát termelt. A legközelebbi piacok Miskolcon, Szikszón három mérföldre,[14] Tokaj két mérföldre, Tállya és egyéb hegyaljai városok három és négy mérföld közötti távolságra estek. Az eladásra és piacolásra árvizes időknél kívül volt lehetőség. Problémát okozott a lakosságnak, hogy nagyobb árvizek idején más legelőikön, pénzért kellett a marhákat legeltetni. Itatóhelyek viszont bőséggel akadtak a falu határában. „Az egész falu és határájának nagyobb részét, az Tisza körül folyván, egyéb Helyein is morotvája lévén, bőséges és alkalmasan itató helyek vagyon mindenféle marháknak.”

A lakosok tüzelőjét a két fűzes és nyaras „erdejéskéje”, az épületefát az uraság szolgáltató cserébe adta, sőt a valamások szerint néha *comissio* mellett ingyen is. Makkoltatást az urasági erdőben végezhettek. A lakosok főleg dinnye- és dohánytermesztéssel foglalkoztak, melyek a legjódalmelőzőbb bevételi forrásoknak számítottak a korban. Házak fedésére nádat és gyékényt gyűjtöttek, melyet a kemencék fűtésére is használtak.

A bevallás szerint a Tisza kiváló lehetőséget biztosítana felfelé és lefelé is a kereskedésre, majd önkritikusan megjegyezték, ha „e félét meg szokták volna az lakosok, és ha ahoz meg kívántató Edények volna [!].” A bevétel pótlására a lakosok gyakran vállaltak napszámot a hegyaljai szőlőkben. Földje 130 kila[15] alá való, melyből semmi kilenceddel nem tartoznak a földesúrnak, kaszálója 60 ember vágó[16] volt. Szabad halászat a „Gárdon” nevű Tisza-szakadéknál és a Nagy-Tisza egy részében volt megengedett. „Panaszolják ellenben”, hogy az ősi búza, ahogyan azt fentebb is olvashattuk, háromszori szántással sem termett meg. A vetéseket a gyakori áradások tették tönkre, illetve ekkor legelőt is kellett bérelniük más település határában. Nagy terhet rótt a lakosságra, hogy a Tiszán túli

vízimalomhoz vámot kellett fizetni, száraz malom a településen ekkor nem volt, emiatt gyakorta a szomszéd településre kellett menniük. Az erdő szűkösége miatt épületekért pénzen voltak kénytelenek venni. Nem tudták pontosan megválaszolni, hogy telkenként hány hold szántó tartozik a településen, mivel az nem volt a telkekhez szabva, így „...ki többet ki kevesebbet szántott és kaszált...”.

A robotszolgáltatásokra vonatkozóan kifejezték, hogy *Andrássy István* és *Andrássy Károly* között a település nem volt eddig felosztva, emiatt nem volt meghatározva a robotnapok száma sem, hanem „az mind és midőn tetszett az *Méltóságos uraságnak*, hol gyalog szerben, *hol Marhával hajtattak Úr dolgára.*” A kilencedre vonatkozóan a hetedik kérdésre adott válasz szerint a lakosok a mezei veteményekből mintegy húsz évet, tehát nagyjából az 1750-es évektől, már kilencedre adtak. Mindezekben felül 200 magyar forinttal, minden kenderföldről egy zsákkal, valamint kéreésre fõponton[17] is tartoztak az *Andrássyaknak*. A településen ekkor 16 örökös jobbágy élt, a többi szabad menetelű volt, ahogyan azt később, az úrbárium elemzésekor is láthatjuk majd.

Az úrbírendezés legismertebb forrása maga a nyomtatott úrbárium, amelyet a vármegyére nyomtatott változatban küldtek, azt az adott helysége jellemző adatokkal mindössze ki kellett tölteni. Először a jobbágyi adózás alapját jelentő jobbágytelket, a szántó és rét nagyságát határozta meg. Itt található az adatok arról, hogy hány napot kell egy évben kézi vagy ígás robotot végezni a jobbágyoknak. A robot (heti egy nap ígás vagy két nap gyalogrobot) napkeltétől napnyugtáig tartott, a robotra való menetel és visszajövetel beleszámított a robot idejébe.[18] Tiszadobon egy egész jobbágytelekhez 28 hold szántó, valamint 10 kaszálóra való rét tartozott, évi kétszeri kaszálással. A jobbágyok Szent Mihály napjától karácsonyig szabad menetelű jobbágytelket, a szántó és rét nagyságát határozta meg. A bormérés joga egyébiránt akkor illette meg a jobbágyokat karácsonyig, ha nem volt szőlőjük. Minden egész telkes jobbágy köteles volt az egységesítés alapján heti egy nap robotot adni. Ez Tiszadobon általános robot idején két marhával, saját szekérrel vagy szántás idején négy marhával és saját boronával, ekével történt. Abban az esetben, ha valaki nem tudott négy marhát kiállítani, összefogva mással két napi munkával helyettesítette azt. Kiemelt időszakban (tehát aratáskor, kaszáláskor, szüretkor) a földesúr dupla robotot is kérhetett.[19]

Különösen érdekes adatokat tartalmaznak Tiszadob esetében az úrbéri tabellák is, amelyek táblázatos formában rögzítették a helysége jellemző adatokat. Feltüntettk az adott helységben birtokos földesúr nevét, (örökös vagy szabadmenetelű) telkes jobbágyainak, valamint a házias és házatlan zsellérek nevét. A telkes jobbágyoknál megadták a telek nagyságát. A robot mennyiségét szintén a telek nagyságához mérten adták meg.[20] Ebben az időben a két birtokos, *Andrássy Károly* és *Andrássy István* volt a településen. Míg előbbihez nyolc örökös jobbágy és két örökös zsellér, addig utóbbihoz két örökös jobbágy és négy örökös zsellér tartozott. A mezőváros (*oppidum*) többi családfeje szabad menetelű jobbágyinak (50 fő) és zsellérének (34 fő) számított, a településen élt hét házatlan zsellér családfő is. Ezek az adatok kiemelkedően magas szabad menetelű arányról tudósítanak, több mint 80%-ról. Míg *Horváth Zita* történész, *Varga János* nyomán mindössze 30–40%-ról, Zala megyében 50%-ot meghaladó arányról ír. Az úrbéri tabella alapján megállapíthatjuk, hogy 1774-ben a település 30 egész jobbágytelekkel, az ehhez tartozó összesen 855 hold szántóval, 360 vágó réttel rendelkezett. Az *Andrássyak* ezen úrbéres föld lakosságának összesen 1500 ígás, továbbá 3924 kézi robotnappal számolhattak a település 100 forintnyi árendája mellett.

Tiszadobi úrbéri tabella [21]

Tiszadob, 1774

Az irat jelzete: MNL SzSzBML IV. A. 1. g. 1362. kötet – Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára, Tisza Dóbb helységnek urbarioma 1774

Bizonyosan tudhatjuk, hogy a konvenciók alkalmazottak között már a reformkorban is döntő súllyal szerepeltek a cselédek, melyek száma 1848-at követően tovább növekedett.[21] Konvenciók tabellák a tiszadobi *Andrássy-uradalmakból* egészen 1771-től, szakaszonként állnak rendelkezésünkre, az 1820-as évektől azonban már egyre gyakoribbak. Egy 1771-es konvenciók jegyzék[22] szerint, melyet *Bessenyei László* szolgabíró adott ki, a professzionalizáció korai időszakának is tanúi lehetünk, sőt a bérek összehasonlításával még az uradalom kiemelt szakmáinak képzeletbeli ranglétrán elfoglalt pozícióját is elhelyezhetjük.

„Első béres ki nyolcz vagy hat ökrökkel bánik 20 rh f
Ígás kocsis, ki négy s öt lóval bánik 20 rh f
Számadó kondásnak 18 rh f
Gulyásnak egy bojtárjával 34 rh f
Ménes pástornak bojtárjával 34 rh f
Konyha szolgálónak Kenyér sütőnek 12 rh f...”

A jegyzék külön rendelkezett abban az esetben, ha nem tartanak magukat a rendelt konvenciókhoz: „*Olyatén szolgák pedig a'kik [...] bérral meg nem elégszenek vagy azon fizetésbeli szolgáltatban állani nem akarnának vagy pedig szolgáltatban be állván több bért mint sem limitálva való gazdájokhoz protestálnának vagy a paraszt renden levő gazdák több bért ígérnének azért, hogy a Nemes vármegye által rendelt limitatiohoz alkalmaztatyak magokat a szolgák ugyan gyalog katonák közzé három esztendőkre való capitulatiokra, ha tsak magok tovább maradni nem akarnának, ha arra alkalmatosak lésszenek azonnal bé avattnak, a'kik pedig katonaságra nem alkalmatosak avagy katona szükség nem lésszen úgy szintén a paraszt rendű gazdák is a nemes vármegye eleibe hozatván 24 páltza, nemes renden levő gazdák pedig 12 Rh forint büntetéssel büntetnek.*”

Fontos hozzátenni, hogy az uradalmak a szabályozott bérekkel tudták elkerülni a szolgák és parasztok elvádlását, szökését. Ebből a forrásból is látszik, hogy ez valódi problémát jelentett a uradalmakban, és előfordult, hogy jobb bérek ígéréstével elcsábították más település szolgáltait és alkalmazottait.

Ahogy az fentebb is említettük, a 19. század első harmadától már több adatot tartalmazó konvenciók is rendelkezésünkre állnak a részletes társadalom- és gazdaságtörténeti vizsgálathoz. 1824-ben az uradalom alkalmazásában álló tisztek fizetéseiről is részletes jegyzékekkel rendelkezünk.[23] A fizetések minden esetben kézpénzt és évi természetbeni járadékot is tartalmaztak.

„*Leopold Tisza Dobbi tisztartónak e folyó 1824ik Esztendőre kiszabott Kész Pénz és Termesztménybeli Fizetése lésszen, Kész Pénzben az Négy Száz Rhfint – Hat Köből Tiszta Búza – Tizen Nyöltz Köből Gabona – Hat Köből Árpa – Harminc Kilentz Köből Zab – Tíz Véka Főzelék – Hét Mázsa Só – Két hordó Bor – Két Hordó Káposzta, egy hizott sertés – Hat Darab Szarvas Marha, és Hat darab Sertés telettetése.*” *Leopold Dániel* első éve lehetett az uradalomban, hiszen az 1821-es és 1823-as jegyzékben még *Duselka Mátyás* tisztartó neve szerepel.

„*Laó János ispánnak e folyó 1824ik Esztendőre kiszabott fizetése lésszen Kész Pénzben Száz Rhfint – és hét öll Tölgyfa tűzre. E mellett a használatjában való egy egész Telket és hozzá tartozandó Kintvalókat szabadon birhatja a Mltgos Grófnak Tettszései és akaratjáig minden Dézsma vagy úri szolgálat nélkül. Ezenfelül adódik neki egy öllősi Gabona Szalma.*”

„*Hlabovits György Erdő és Halász Inspektornak Esztendőbeli kifizetése: Kész Pénzben száz Rhfint – Két köből Búza – Nyoltz Köből Gabona – Két Véka Főzelék – Tíz Font Só – Tüzi Fa Két öll – Egy öll Őszi Gabona Szalma.*”

Érdekes adalékokkal szolgálhat az uradalmi tisztai rangsor bemutatása, ezért lássuk az 1824. évi tisztai alkalmazottakat: „*Vajda István dézsmás (50 Rhfint), Száraz Mihály Pajta-Gazda (25 Rhfint), Balog István olajútó (20 Rhfint), Mokány Mihály udvari hajdú (20 Rhfint), Hríki Mihály gazdaságbeli hajdú (20 Rhfint), Dusa István gazdaságbeli hajdú (20 Rhfint).*” További érdekesség, hogy több személynél ruhát is biztosított az uradalom a szolgálatért cserébe: „*Ruhabeli öltözetben: egy Suba két Esztendőre – egy Derékra való két Lajbli – két pár csizma; két Gatty; Két Ing. A további alkalmazottak voltak: Horváth János erdőkerülő (20 Rhfint), Nagy István sózói kerülő (20 Rhfint), Lasnyi Pál Ígás Kocsisnak (20 Rhfint), Handa György Lovász (20 Rhfint), Hajnal Ferenc tallygás – lovász, kinek feladata lovakra vigyázni és fuvarozni (20 Rhfint), Szabó János kondás. Ruhabeli öltözetben: Négy darab Szűr – Három Ködmön – Három Holosnya (harisnya) – Négy Kalap – Négy Pár Csizma – Tizenkét pár Bocskor –(30 Rhfint), ifjabb Gorzás András gulyás (40 Rhfint), Balog Mátyás Csikós (42 Rhfint), Szendi János méhés (12 Rhfint), Idősb Murvai János halászbíró (2 Rhfint) feladata 7 halásztársával, Sztatsek Mihály betléri bacsó (számadó juhász) (12 Rhfint), Budai György betléri juhász (10 Rhfint), Bolók Bálint betléri Juhász (10 Rhfint).*”

Rendkívül adatgazdag az a robotjegyzék, melybe 1826-ban és 1827-ben jegyezte fel az uradalom tisztje személyenként vezetve az adott évben teljesített robotszolgáltatások számát és a végzett munkát. Társadalomtörténeti forrásértéke mellett a kor gazdálkodásával kapcsolatosan is kiváló információkat találunk, nem beszélve az etimológiai, agrárgazdálkodási, sőt éghajlattan- vagy meteorológia-történeti adalékokról. A teljes jegyzék több mint 370 betűrendbe rendezett úrbéres jobbágy nevét, telkes állapotát, robotteljesítményét tartalmazza (külön vezetve, hogy ígás vagy gyalog robot-e), havonkénti és naponkénti bontásban. Mivel robotjegyzék készítéséről először egy 1827-es tisztai instrukcióban találunk utalást, ezelőtt nagy valószínűséggel nem készültek hasonló részletességű feljegyzések.

A 21. oldalon találjuk *Kovács András* nevét, aki féltelkes jobbágy és 15 napi ígás, valamint 11 napi gyalog robotot teljesített a földesúrnak 1826-ban, míg 1827-ben 21 napot robotolt marhával, 10 és fél napot pedig gyalogosan. Január 2-án már a sertésakolnál dolgozott egy napot, majd ezt követően csak március közepén tért vissza sövényt vágni (feltehetően újabb irtásföldön dolgozott). Áprilissal megkezdődtek a mezei és kerti földmunkák, április 1-én szántott, 8-án „nyesett a szőlőben” (szőlőt metszett), majd 26-án téglát hordott. Május hónapban egy napot szántásra hívták, ezt követően júniusban 2 napot kapált. Júliusban, az aratás előtt, 6-án trágyát hordott, majd 13-án, 17-én és 19-én már az aratással foglalkozott. Augusztus 3-án zabaratás, majd több napi fuvarozás következett (répa, zab). Szeptember végén két napi szántást végzett. A novemberi munkák között találunk ágbelhordást (feltehetően tűzifa-behordást), 25-én a juhakol környékén dolgozott. December 8- a és 15-én a majorban és a veremnél (feltehetően a zöldségveremnél) végezte munkáját. 1827-ben szinte kizárólag fuvarozási feladatokat látott el (trágya, téglafuvarozását).

Részlet a tiszadobi robotjegyzékből

